

Matjaž Potrč
**VEBROVA
MISEL**

ODDELEK ZA FILOZOFIJO
FILOZOFSKA FAKULTETA
UNIVERZA V LJUBLJANI
AŠKERČEVA 2
SI-1000 LJUBLJANA

STROKOVNI ČLANEK

::POVZETEK

NAJPREJ PREDSTAVIM VEBROVO FILOZOFIJO. Nato se soočim s tremi pomembnimi vprašanji, ki danes merijo na njegovo ter na Meinongovo misel: vprašanje položaja predmetov nasploh ter še posebej razlaga moralnih in estetskih predmetov.

Ključne besede: Vebrova filozofija, Meinongova predmetnostna teorija, nerealistična interpretacija morale, nerealni lik.

ABSTRACT**VEBER'S THOUGHT**

Veber's philosophy is portrayed first. Three questions concerning theory of objects are posed then: the overall status of objects, irrealist interpretation of theory of morals, and question about the irreal Gestalt as an aesthetic object.

Keywords: Veber's philosophy, Meinong's theory of objects, irrealist interpretation of morals, the aesthetic irreal Gestalt.

::NEKAJ BESED V ZVEZI Z VEBROM

Delo Franceta Vebra je izjemno razvejano, tako v smislu količine in tehtnosti objavljenih del, kot tudi v smislu njegovega notranjega razvoja. Kot učenec enega najpomembnejših filozofov in psihologov z začetka dvajsetega stoletja, Alexiusa Meinonga, je Veber sistematično razdelal predmetnostno teorijo svojega učitelja. Graška šola je podobno kot ostala brentanovska tradicija izhajala od temeljnih vrst doživljajev, ki jim po njenem mnenju pripadajo ustrezni predmeti. Zato je Veber najprej izdelal psihološke podlage predmetnostne teorije, v delih kot so *Analitična psihologija*, *Očrt psihologije*, *Sistem filozofije*. Potem pa je skušal temeljnim doživljajem, kot so denimo etična, estetska in hagiološka, sistematično prirediti njihova predmetnostna področja v delih kot so *Etika*, *Estetika* in *Knjiga o bogu*. V razvojnem smislu sledi prvemu obdobju, ko je skušal izpopolniti Meinongov nauk, neke vrste personalitično obdobje (*Filozofija*), in končno pozno obdobje zadevanja (*Vprašanje stvarnosti*). Glede tega poznega obdobja so mnenja deljena, vendar je Vebrov učenec Terstenjak zagovarjal tezo, da gre za filozofijo, precej podobno Heideggrovi, ki pa jo je Veber razvil docela samostojno. Vebrov učenec Ludovik Bartelj je zopet

menil, da moramo celoten prejšnji Vebrov razvoj razumeti kot sklenjeno pot na podlagi te zadnje faze.

Vebrova filozofska misel nedvomno sodi v okvir Meinongove šole v avstrijski tradiciji in s tem v širši okvir Brentanove filozofije. Tu je bil Veber izviren mislec. Njegov prispevek pa lahko po moje ustrezno ocenimo le ob soočanju njegovih stališč z dogajanjem na različnih področjih filozofije v sedanosti. Menim, da bi sam Veber želel prav slednje. Raziskovalcem se nedvomno zastavljajo pomembne naloge. En vzgled raziskovanja in nenehnega dinamičnega ocenjevanja prispevka srednjeevropske filozofske tradicije nudita Roberto Poli in Lilliana Albertazzi iz Trenta, ki soočata slednjo tradicijo z analitično filozofijo in s kognitivno znanostjo. V podobni smeri deluje tudi Peter Simons iz Leedsa.

Vebrovo Estetiko je izdal in s pogovorom opremil dr. Frane Jerman. O estetiki je predaval tudi Pirjevec. Poleg že omenjenih Vebrovih del velja omeniti se njegove zgodnji nemške spise, predavanja v Gradcu, knjižni rokopis *Moja filozofska pot* (ki sem ga pripravil za dvojezično objavo na Holandskem, vendar zal ni izšel), spise posvečene predstavnici produkciji, njegovemu učencu Jugu, agrarni misli.

Profesor Seppo Sajama iz Finske se je naučil slovenščine, da je lahko preučeval Vebra in pisal o njem. Kranjčana Ernsta Mallyja, Meinongovega učenca in avtorja normativne logike, upošteva izdajatelj Stanford Encyclopedia of Philosophy Ed Zalta. Sam sem se izpopolnjeval v wuerzberškem inštitutu Franza Brentana, da sem lahko razumel Vebrova dela. Nato sem izpeljal in vodil mednarodni TEMPUS projekt Fenomenologija in kognitivna znanost (Ljubljana, Maribor, Trst, Gradec, Wuerzburg, Berlin, London), da bi povezal preučevanje avstrijske tradicije s sodobnim dogajanjem v kognitivni znanosti. Vebrov učenec Ludovik Bartelj je izdal več kot deset zajetnih knjig

Sam sem soorganiziral nekaj mednarodnih Vebrovih simpozijev, na katere smo povabili Donalda Davidsona in Keitha Lehrerja, oba znana ameriška filozofa. Zamisel ni toliko v tem, da bi bili ameriški filozofi poznavalci Vebra, ali pa da bi neposredno delali na njegovem ožjem področju. Morda je bila zamisel prej, da povabimo takšne filozofe, ki bi se Veber sam želel z njimi zaplesti v produktiven filozofski pogovor. Eden med takimi je zagotovo moj prijatelj Terry Horgan iz Univerze v Memphisu. V naslednjih vrsticah bom na hitro predstavil njegovo delo, ki je meni in Vojku Strahovniku omogočilo nekaj zanimivih razlag Vebrovega pristopa.

Terry Horgan deluje na najrazličnejših filozofskih področjih. S kolegom Johnom Tiensonom je napisal knjigo z naslovom *Konekcijem in filozofija psihologije*, v kateri obravnava spoznavne sisteme kot v temelju bogate in dinamične sisteme. Dinamična kognicija, pristop, ki ga končno zagovarja, se

pri konekcijonizmu lahko zgleduje zgolj do določene mere. Najpomembnejše je, da filozof pokaže logično možne smeri preučevanja (v tem primeru preučevanja spoznavnih sistemov). Tako imamo pridobitev neklasične strukture jezika misli na dinamični podlagi. Zdi se, da so takšne strategije najprimernejši kandidati za realistično modeliranje človeškega spoznavnega sistema, z njegovo dinamičnostjo in neslednim ozadjem.

Sam razvijam skupaj s profesorjem Horganom ontologijo gmotnega materializma, ki trdi, da je svet bogat in mnogorazsežen, vendar pa ni sestavljen iz delov. Ta pomembna filozofska možnost je združljiva z razumevanjem resnice kot posredne korespondence oziroma kot pravilne zatrdljivosti. Še en krak sodelovanja zadeva uporabo zamisli morfološke vsebine kot neizrecne ozadne vednosti na takšnih področjih kot je denimo spoznavna teorija ali pa zopet vprašanje intencionalnosti. Pri tej slednji sedaj nastopa hipoteza, da intencionalna naravnost ne more delovati brez hkratne kvalitativne zavestne utemeljitve. Še eno področje sodelovanja, ki ga bom omenil, zadeva problem nejasnosti, ki ga s Terryjem razumeva kot nadvladanje individualistične interpretacije niza sorites s strani kolektivistične interpretacije.

Profesor Horgan je izdelal tudi nov prisop k metaetiki, ki ga imenuje nedeskriptivni kognitivizem (skupaj z Markom Timmonsom). Po tem naziranju moralne sodbe ne opisujejo moralnih dejstev, kljub temu pa so to prava prepričanja in pristne sodbe. To je pomembna alternativa v današnjih metaetičnih razpravah.

S kolegom Hendersonom Horgan razvija nov pristop v spoznavni teoriji, ki mu na hitro pravi Spoznavna teorija ledene gore. Zamisel je tod, da mora poleg izrecnih vsebin spoznavna teorija upoštevati tudi še prispevek morfološkega ozadja k podajanju upravičenja.

Poleg tega je skupaj z Georgeom Grahamom Horgan pisal še metafilozofske članke, o filozofski analizi. Ostala področja njegovega dela obsegajo supervenienco, filozofijo duha nasploh, zdravorazumsko psihologijo, kontekstualno semantiko, teorijo odločanja, dogodke, svobodo in determinizem, paradoks dveh kuvert in a priori.

Pred leti sem v Memphisu soorganiziral mednarodni simpozij o koreninah obeh tradicij, tako takozvane analitične kot tudi takozvane kontinentalne tradicije. Obe tradiciji kar dovolj dobro poznam, in bi se sam označil kot nietzschejanskega postanalitičnega dinamičnega misleca. Mislim, da smo trenutno v obdobju, ko postaja možno prepletanje med obema kontinentoma, kjer zasledimo množstvo najrazličnejših filozofskih usmeritev.

Na koncu tega razdelka naj omenim se, da je po moji oceni najpomembnejše filozofsko delo o Vebrovi misli napisal v zadnjem obdobju napisal moj prijatelj, učenec in sogovorec Emanuele Marini iz Milana.

::PREDMETI

Osrednje Vebrovo filozofsko obdobje sodi v območje predmetnostne teorije. Kot sem že omenil, je Veber različne vrste psiholoških doživljanj skušal nadgraditi z njihovimi predmetnostnimi soodnosnicami ter s sistematično razdelavo logičnih razmerij med le-temi. Zato je potrebno pregledati položaj Meinongovih predmetov, od katerih je Veber izhajal. To sva pred leti storila z dr. Vojkom Strahovnikom v članku z naslovom "Meinongovsko točkovanje". Pomembna trditev tega članka je, da Meinongovskih predmetov, ki jih prevzema tudi Veber, ne smemo razumeti kot ontoloških bitnosti, kakor to počne celotna tradicija, ampak so slednji, če temeljito razmislimo, pravzaprav proizvodi normativnih pritiskov jezika in misli.

O točkovanju v jezikovni igri je pisal David Lewis. Poudaril je pomembnost kontekstualnih spremenljivih pritiskov med pogovorom, ki jih ljudje bolj ali manj brez težave obvladamo. Ko ti na primer pravim: "Mačka Murija smo zal morali pustiti na deželi, sedaj pa smo v mestu. Pazi, maček bo skočil na tebe!" takoj razumeš, da je prvi omenjeni maček precej daleč proč, da pa je drugi omenjeni maček različen od prvega, in da se nahaja v tvoji neposredni bližini. Z drugo besedo, brez težav obvladujemo zapletene pritiske, ki uravnavajo, na kaj natančno se nas govor nanaša. Normativno kontekstualno spremenljivost praktično zelo v redu obvladujemo, ne da bi vedeli za vse njene mehanizme, podobno kot kolesar obvlada svojo veščino, bi pa le v redkih primerih lahko razložil vse fizikalne in druge silnice, ki vplivajo na njegov praktični uspeh.

Eden izmed kontekstualno spremenljivih pritiskov je povezan z razliko med normativnimi pritiski, ki smo jim izpostavljeni v filozofski, oziroma v ontološki sobi, ter med drugače zastavljenimi podlagami, ki vodijo razgovor v našem vsakdanu. V okviru ontološkega seminarja imamo višja merila za to, kaj obstaja in kaj ne. V taksnem okolju lahko morda docela smiselno rečemo: "Če dobro premislimo, steklenica in miza pravzaprav ne obstajata – ne obstajata namreč v zadnjem ontološkem smislu. V metafiziki namreč mislimo, da obstajajo zgolj taksne zadeve kot sta Bit in Bog, in kvečjemu se posebna bistva stvari, če na taka že pristanemo. Empirične naključne bitnosti, kot je na primer steklenica, pa zagotovo ne obstajajo, vsaj ne kot temelji veselja, in zatorej pravzaprav sploh ne obstajajo v posvečenem metafizičnem smislu." Ko se po preteku metafizičnega seminarja podamo v gostilno, na trg ali domov, pa bomo seveda dejali "Miza in steklenica seveda obstajata!"

Med zanikanjem obstoja mize in med njegovo zatrditvijo v prvem in v drugem primeru ni protislovja, če upoštevamo, da smo zanikanje obstoja izrekli v zelo zahtevnem okolju metafizične razprave v ontološki sobi, ter da smo obstoj samoumevno prevzeli v precej različnem vsakdanjem okolju običajne

razprave. Zato lahko rečemo: "Ali mize obstajajo? Seveda! Mar mize prav zares obstajajo? Ne!" in ne pridemo v protislovje, kajti prvi del tega našega govora je izrecen v okviru vsakdanje jezikovne igre, drugi del pa v okviru normativno precej bolj zahtevne ontološke jezikovne igre.

Ugotoviti pa moramo, da četudi sprejmemo razliko med višjim in nižjim točkovanjem v različnih oblikah jezikovne igre, to se ne odpravi možnosti iluzije, podobno kot pri ogledu Mueller-Lyer utvare premici se vedno vidimo kot da sta različne dolžine, četudi vemo, da temu ne more biti tako, saj smo ju prej izmerili in smo ugotovili, da sta enaki. Iluzija je v našem primeru jezikovne igre, da se nekako refleksno oklepamo višjih in zahtevnejših kontekstualnih določil, brž ko se nas pogovor nadaljuje v ontološkem okolju. Taksno okolje pa pravzaprav nastopi takoj tedaj, ko se vprašamo po obstoju, ali ko se enostavno povedano odpira možnost, da rokujemo z obstojem.

V primeru Meinongove in Vebrove filozofije je bila najpomembnejša predpostavka o obstoju predmetov, pač glede na naziv "predmetnostna teorija" ki sta jo zastopala. Tako naj bi obstajali predmeti najstva, obveze, čaščenja, objektivni estetski liki. Meinong in Veber sta podala vrsto argumentov v podporo obstoja predmetov, h katerim vodijo temeljne vrste naših doživljajev.

Glede tega sva s profesorjem Strahovnikom sklepala drugače, in sicer, da ni nikakršne potrebe predpostaviti poleg običajnega sveta se posebnih ontoloških slojev predmetnosti. Če se namreč na te predmete ozremo, bomo videli, da sicer v svetu na nek način obstajajo, a ne kot posebne ontološke bitnosti. Ne obstajajo namreč na tak način kot mize ali drevesa, ampak enostavno kot normativni pritiski, ki so rezultat kontekstualnega preigravanja v določeni jezikovni igri. Najstvo, tisto moralno dobro, estetsko lepo ali grdo, objektivno obstaja kot normativni pritisk v govoru ali misli, v družbenem okolju. Gotovo pa nič od tega ne obstaja na način empiričnih prostorsko-časovno razsežnih predmetov. Temu sva dejala točkovanje v jezikovni igri, ki stori meinongovske in Vebrove predmete za govorne predpostavke, katerih kvalitativno doživljanje pa je na vsak način lahko objektivno. Kljub temu je Meinongova džungla, ko je dejal moj prijatelj Richard Routley-Sylvan, pravzaprav govorna normativna džungla. Kajti res, objektivnost predmetnostnih postavk ni ontološka, ampak kvalitetno govorna. V svojem zgodnejšem razvoju, denimo v knjigi "Jezik, misel in predmet", sem sprejel bogastvo predmetov, ki sem ga v zadnjem času zožil na tisto najnujnejše, v smeri monističnega ubožnega realizma. V nadaljevanju se bom na hitro ozrl na točkovno nerealistično (irealistično) dojetje dveh primerov predmetov, s katerimi se ukvarja Veber, in sicer najprej moralnih najstev, zatem pa se estetskih likov.

::NEREALISTIČNA RAZLAGA MORALNE MISLI

Moralni realist meni, da obstaja moralna realnost kot nekaj objektivnega, neodvisnega od nase psihologije in namer. Tako obstaja moralno **dobro** in moralno **slabo**. Okrepljene besede pomenijo, da imamo opravka z zadnjimi ontološkimi gradniki vesolja, ki sodijo v našo ontologijo. Podobno bi veljalo za prejšnji razdelek, da sta v okviru iluzije, ki vleče silnice k višjemu normativnemu merilu, tudi **miza** in **steklenica** zadnja ontološka gradnika. Sam menim, da temu ni tako, ne v prvem in tudi ne v drugem primeru. Predpostavljene moralne predmete lahko obravnavamo podobno kot lahkotne postavke. Če se vprašamo, ali obstaja simfonija, se zdi primeren odgovor, da le-ta ne obstaja kot kakšna posebna bitnost poleg skladateljevega navora, izvedbe, čeprav je svet zagotovo tak, da simfonijo oprimerja. Podobno velja za moralno dobro in za moralno slabo.

Vendar moralnost ima določeno objektivno tezo. Izvor slednje lahko razložimo na podlagi zavestne kvalitete sodb, v katerih le-ta nastopa. Moralna dejavnost je namreč potrebna pri razrešitvi moralnih dilem, v to pa je zajeta *presoja*. Eden glavnih razlogov, da gledamo na moralno sodbo kot na nekaj, kar nas potiska v smer realizma, je predpostavka, da je moralna sodba prepričanje, ter da je poglobitna naloga prepričanja opisovanje. Ker pa je vprašljivo, ali moralna sodba opisuje, lahko krenemo v smer izrazja, ekspresivizma moralne sodbe. Na sledi Vebra ter slovenskega filozofa Mallyja sva s profesorjem Strahovnikom predlagala, da naj bo moralna sodba raje posebna vrsta prepričanja, namreč *najstvenega* prepričanja. Na ta način sva meinongovski pristop izenačila z naukom kognitivističnega ekspresivizma. Kognitivizem pomeni, da je sodba prepričanje, ekspresivizem pa pomeni, da sodba ne opisuje, ampak ima drugačno vlogo. Moralna sodba je pristno prepričanje, s sebi lastno kakovostjo oziroma zavestno podlago.

To smer razmišljanja, kako opredeliti moralno sodbo, je za Vebrovo delo obširno dokazal Emanuele Marini. Dokazal je namreč, da je prav Veber predlagal na strani čustvenega življenja razliko med trpnim in dejavnim delom, podobno kot to velja za razliko med trpnimi predstavami in dejavnimi mislimi na spoznavni strani. Poleg trpnega čustva je namreč vpeljal se dejavno stremljenje. Tako je razdelal Brentanovo neporazlikovano *Gemuetsbewegung* na strani čustvenega doživljanja. Vebrovo razlikovanje je sprejel Meinong, z njim pa celotna šola predmetnostne teorije, ki je priredila vsem štirim oblikam psiholoških doživljajev se njihove predmetnostne soodnosnice. Ker pa sta Veber in Mally uvedla namesto opisnih *najstvene sodbe* kot posebno obliko pristnega prepričanja, sta na ta način obšla moralni realizem, v smeri moralnega nerealizma.

::ESTETSKI LIK

Med temeljne zvrsti človeškega doživljanja je Veber uvrstil tudi estetsko doživljanje. Slednjemu po njegovem prepričanju ustreza soodnosni predmetnostni sloj, z *irealnim likom* kot najpomembnejšo obliko. Takoj lahko vidimo, da je sam Veber poimenoval lik, ki je v temelju estetike, za *nerealen*. To pa se ujema s trditvijo, da je primerna razlaga Vebrove misli nerealistična.

Kaj je nerealni lik? Kot običajno prične Veber z najrazličnejšimi vrstami psiholoških estetskih doživljanj. Vendar je bistvo pristopa v estetski sodbi, ki stremlje k liku in temelji na njem. Pri simfoniji najprej poslušamo zvoke, ki jih je skladatelj zložil v primerno zgradbo. Vendar kompleksnost vseh sestavin, ki so udeležene v simfoniji, doživi svoj vrh šele v estetski sodbi, ki temelji na liku, na Gestaltu. Lik je kot se zdi objektivna oblika, ki jo dojamemo na podlagi delnih estetskih doživljanj, in je lahko v podlago estetski sodbi.

Trditev tukaj je, da nerealni lik ne more biti objektivna dejanskost, ampak je zopet navezan na *pristno* estetsko sodbo. Dejanskost nerealnega lika temelji na normativnih pritiskih jezika in misli, ki sodelujejo pri estetskem ustvarjanju. S profesorjem Strahovnikom trdiva, da je razširitev na stremljenja temelj estetske presojevalne normativnosti.

Moj prijatelj Seppo Sajama je nerealni lik postavil na predmetnostno stran estetskega doživljanja. Estetski predmet kot irealni lik je denimo melodija, ki ima svojo psihološko soodnosnico v predstavi. Estetski lik kot estetski predmet podpira estetsko kvaliteto, denimo lepoto, ki ima svojo psihološko soodnosnico v estetskem občutku. Je pa sam podprt z objektivnimi sestavinami estetskega predmeta, denimo s toni v našem primeru, ki jim ustreza soodnosnica psihološkega pojava. Ker je lik nerealen, se zdi pravilna pot k njemu skozi kontekstualno točkovanje ter skozi njegovo normativno napetost.

::LITERATURA

- Horgan, Terence & Potrč, Matjaž (2008). *Austere Realism*, Cambridge (MA), MIT Press.
- Horgan, Terence & Potrč, Matjaž (pred izidom). "Epistemic Relevance of Morphological Content".
- Horgan, Terry & Timmons, Mark (2006). "Cognitivist Expressivism", v: Terry Horgan & Mark Timmons (izd.) *Metaethics after Moore*, Oxford: Clarendon, pp. 255-298.
- Horgan, Terry & Timmons, Mark (2007). "Morphological Rationalism and the Psychology of Moral Judgement", *Ethical Theory and Moral Practice*, X, pp. 279-295.
- Horgan, Terry & Tienson, John (2002). "The Intentionality of Phenomenology and the Phenomenology of Intentionality", v: David J. Chalmers (ed.), *Philosophy of Mind: Classical and Contemporary Readings*, Oxford and New York: Oxford University Press, pp. 520-533.
- Horgan, Terence & Tienson, John (1996). *Connectionism and the Philosophy of Psychology*, Cambridge (MA), MIT Press.
- Lance, Mark, Potrč, Matjaž & Strahovnik, Vojko [izd.] (2008). *Challenging Moral Particularism*, New York: Routledge.
- Mally, Ernst (1926). *Grundgesetze des Sollens: Elemente der Logik des Willens*, Graz, Leuschner und Lubensky, Universitäts-Buchhandlung; repr. v E. Mally, *Logische Schriften: Großes Logikfragment, Grundgesetze des Sollens*, hrsg. von K. Wolf und P. Weingartner, Dordrecht, D. Reidel, 1971, pp. 227-324.
- Marini, Emanuele (2009). *Uomo, dovere, etica nella filosofia di France Veber (1890-1975)*, M.A. thesis: Università degli Studi di Milano.
- Meinong, Alexius (1917). *Über emotionale Präsentation*, in *Sitzungsberichte der Akademie der Wissenschaften in Wien. Phil.-hist. Klasse*, 183, Abh. 2.; repr. in *Alexius Meinong Gesamtausgabe*, hrsg. von R. Haller and R. Kindinger gemeinsam mit R.M. Chisholm, Bd. III: *Abhandlungen zur Werttheorie*, bearbeitet von R. Kindinger, Graz, Akademische Druck- und Verlagsanstalt, pp. 283-467.
- Meinong, Alexius (1896). *Über die Bedeutung des Weber'schen Gesetzes. Beiträge zur Psychologie des Vergleichens und Messens*, Sonder-Abdruck aus: *Zeitschrift für Psychologie und Physiologie der Sinnesorgane*, Bd. XI, Hamburg und Leipzig, Verlag von Leopold Voss.
- Meinong, Alexius (1968-78). *Meinong Gesamtausgabe* (GA), ed. by R. Haller, R.M. Chisholm & R. Kindiger, Graz: Ak. Druck- und Verlagsanstalt.
- Potrč, Matjaž (1990). "Vsebinska estetskega", *M'ars*, 2 (1), pp. 5-7.
- Potrč, Matjaž (1999). "Morphological Content", v M. Potrč [izd.], *Connectionism and the Philosophy of Psychology*, *Acta Analytica*, 22, Dettelbach, Josef H. Röhl Verlag, pp. 133-49.
- Potrč, Matjaž (2001). "France Veber (1890-1975)", v L. Albertazzi, D. Jacqueline & R. Poli [izd.], *The School of Alexius Meinong*, Aldershot, Ashgate, pp. 209-24.
- Potrč, Matjaž (2002). "Intentionality of Phenomenology in Brentano", In: Terry Horgan, Matjaž Potrč & John Tienson (eds.) *Origins: The Common Sources of the Analytic and Phenomenological Traditions*. The Southern Journal of Philosophy Supplement, pp. 231-67.
- Potrč, Matjaž (2006). "Giudizio artistico", v *Art ambassador, Il museo, l'edizione, il valore*, Forum mondiale di cifrematica 1-4 dicembre 2005. Milano, Lalingua 239, Università internazionale del secondo rinascimento, 30, pp. 149-163.
- Potrč, Matjaž (2006). "The Subjective and the Objective in Veber's Ethics and in Moral Particularism", *Anthropos*, 1/4, pp. 33-44.
- Potrč, Matjaž & Strahovnik, Vojko (2004). *Practical Contexts*, Frankfurt, Ontos Verlag.
- Potrč, Matjaž & Strahovnik, Vojko (2005). "Meinongian Scorekeeping", in A. Schramm [izd.], *Meinong Studies*, vol. 1, Frankfurt *et al.*, Ontos Verlag, pp. 309-30.
- Potrč, Matjaž & Strahovnik, Vojko (pred izidom). "Some Tendencies of Logic and Methodology in Slovenia", in *Studies in Logic, Grammar and Rhetoric*, Białystok.
- Potrč, Matjaž & Strahovnik, Vojko (pred izidom). "Aesthetic Judgment According to Veber".
- Potrč, Matjaž & Strahovnik, Vojko (pred izidom). "Meinongian Theory of Moral Judgments".

- Potrč, Matjaž & Vospernik, Miklavž (1996). "Meinong on Psychophysical Measurement", *Axiomathes* VII, pp. 187-202.
- Raspa, Venanzio (1999). *In-contraddizione. Il principio di contraddizione alle origini della nuova logica*, Trieste, Parnaso.
- Sajama, Seppo (2005). "Veber's Concept of Unreal Gestalt", *Anthropos*, 37, pp. 13-20.
- Strahovnik, Vojko (2005). "Veber's Ethics", *Anthropos*, 37, pp. 105-116.
- Strahovnik, Vojko (2009). *Morale sodbe, intuicija in moralna načela*, Velenje, IPAK.
- Trstenjak, Anton [izd.] (1972). *Vom Gegenstand zum Sein. Von Meinong zu Weber*. In Honorem Francisci Weber Octogenarii, München, Trofenik.
- Veber, France (1921). *Sistem filozofije*, Ljubljana: Kleinmayr & Bamberg.
- Veber, France (1923). *Etika. Prvi poizkus eksaktne logike nagonke pameti*, Ljubljana, Učiteljska tiskarna.
- Veber, France (1924). *Očrt psihologije*, Ljubljana, Zvezna tiskarna in knjigarna.
- Veber, France (1925). *Estetika: psihološki in normativni temelji estetske pameti*, Ljubljana, Zvezna tiskarna in knjigarna.
- Veber, France (1930). *Filozofija. Načelni nauk o človeku in o njegovem mestu v stvarstvu*, Ljubljana, Jugoslovanska knjigarna.
- Veber, France (1934). *Knjiga o Bogu*, Celje, Družba sv. Mohorja.
- Veber, France (1939). *Vprašanje stvarnosti: dejstva in analize*, Ljubljana, Akademija znanosti in umetnosti.
- Žalec, Bojan (2002). *Spisi o Vebru*, Ljubljana, Študentska založba.